

Súčasná ťažba nerastných surovín vo svete a na Slovensku a dôležité súvislosti

Otília Lintnerová a Peter Uhlík

Katedra ložiskovej geológie, PRIF UK

lintnerová@fns.uniba.sk

uhlik@fns.uniba.sk : Môže si spoločnosť dovoliť neťažiť
nerastné suroviny?

www.facebook.com/KLGPRIFUKBA

Nerastná surovina

- *Neobnoviteľná prírodná látka, ktorú je možné ekonomicky využívať, priamo alebo po úprave pre potreby spoločnosti*
  - Prvok, zlúčenina, minerál, hornina
  - Pevná, kvapalná, plynná

Terminológia

● Ložisko NS

prírodná akumulácia nerastnej suroviny, ktorú je technicky možné a ekonomicky výhodné ťažiť (v súčasnosti, alebo v budúcnosti). Výnimka: staré haldy a odkaliská.

● Ložisková geológia

súčasť geológie, ktorá sa zaoberá najrôznejšími aspektami ložísk nerastných surovín. Predovšetkým ich vznikom a geologickou stavbou, zložením, premenami, vyhľadávaním, výpočtom zásob a využitím (produkujúcim profit) a ich zásobami v krajine a vo svete

Trvalá závislosť na surovinách, minerálnych zdrojoch

Nerastné suroviny

- Energetické suroviny (U + Fosilné palivá (Kaustobiolity))
- Nerudné nerastné suroviny
- Rudné nerastné suroviny

© Getty Images

**ROPA DODNES
HÝBE SVETOM**

Med' (Cu)

- chalkofilný prvok → najčastejšie v sulfidoch, v prírode je aj rýdza meď

0,2 cm

chalkopyrit
 CuFeS_2

chalkozín
 CuS_2

bornit
 Cu_5FeS_4

tetraedrit
 $(\text{Cu,Fe,Ag,Zn})_{12}\text{Sb}_4\text{S}_{13}$

Železo (Fe)

Fe páskovaná ruda

hematit

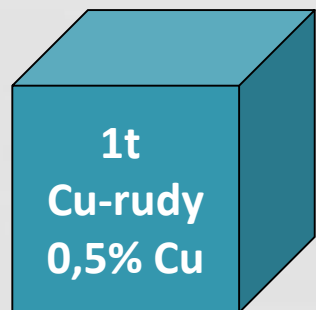
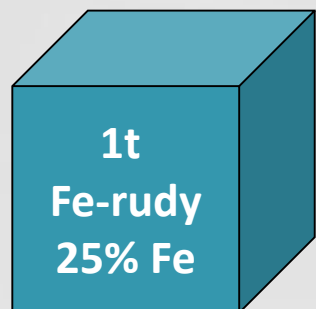

Magnetit a Pyrit

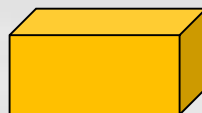
RUDY - Kovnatosť

- Obsah kovov v rude, ktorý rozhoduje o ekonomickom význame ložiska
- Kovnatosť má zásadný význam či sa zásoby na ložisku zaradia do kategórie bilančných, alebo nebilančných

Ruda

Kov

250 kg

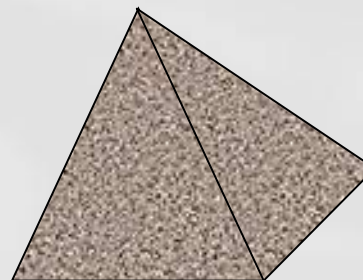

5 kg

2 g

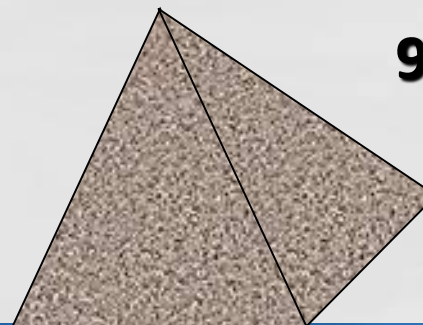
Odpad

750 kg

995 kg

999,998 kg

Nerudné suroviny – priemyselné minerály

1 cm

K-živec

Halit

Nerudné suroviny – priemyselné horniny

Kondície

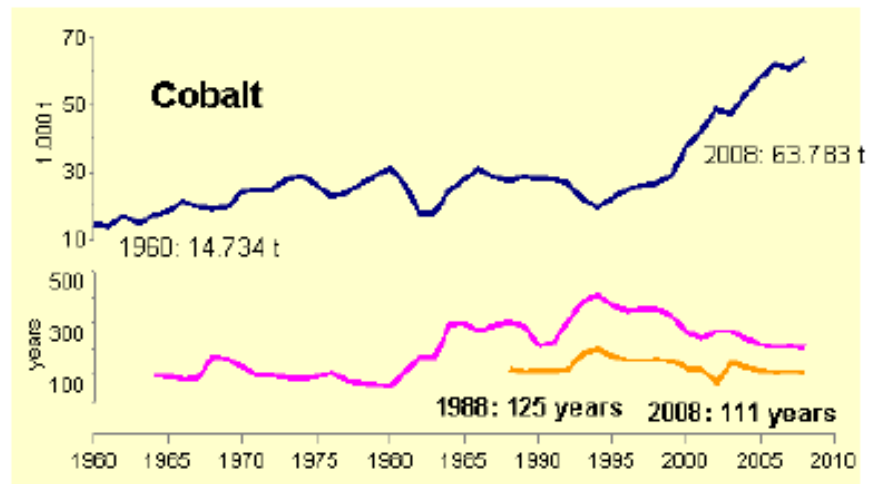
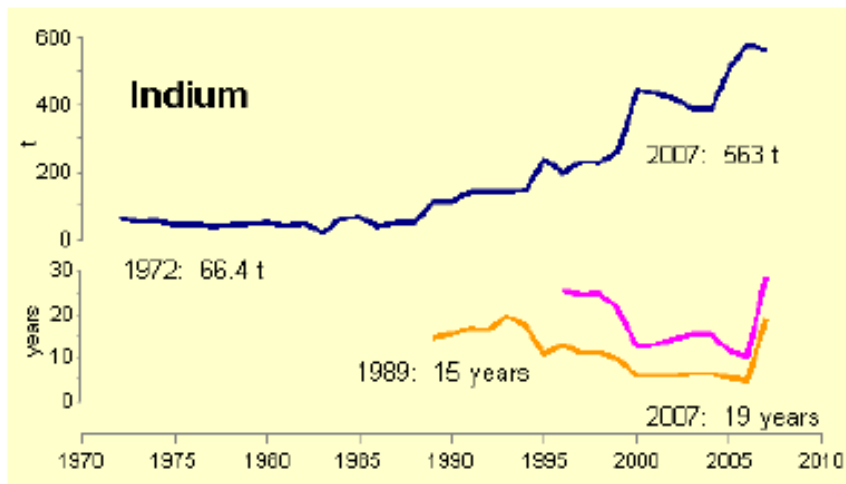
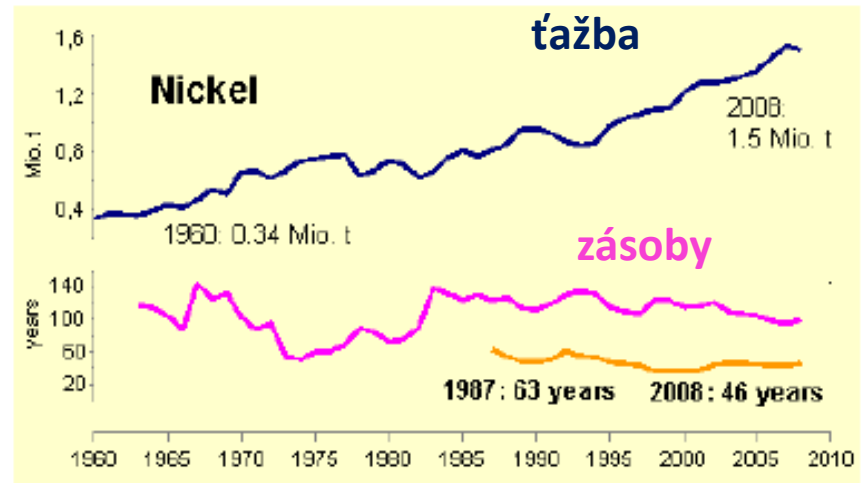
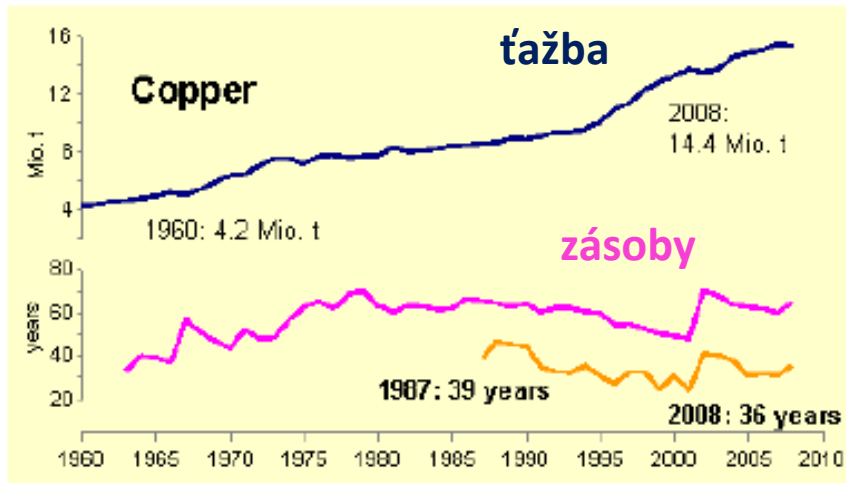
- Súbor požiadaviek (fyzikálno-chemických vlastností) pre jednotlivé odvetvia, ktoré upravujú a spracovávajú nerudy pre rôzne použitie.
  - Chemické zloženie, zrnitosť, belosť, merná hmotnosť....
- Sú záväzné pri ich geologickom prieskume, výpočte zásob, ťažbe a úprave.

Ceny (US\$/t)

1-10	10-100	100-1 000	1 000-10 000	>10000
štrkopiesok	barit	azbest	bastnäsit	diamant (priem.)
drvený kameň	bentonit	bauxit	bróm	jód
sadrovec	živec	bórax	REE	REE
halit	kaolín	diatomit	rutil	striebro
	magnezit	fluorit	zirkón	zlato
	olivín	granát	meď	
	fosfát	andaluzit	olovo	
	pyrofylit	distén	zinok	
	vápenec	sillimanit		
	zeolit	muskovit		
	Fe-ruda	spodumen		
		perlit		
		síra		
		mastenec		
		vápenec		
		vermikulit		
		wollastonit		

Dostatok či nedostatok NS

Životnost zásob

Spotreba energie

⊗ Rozvoj ľudstva závisí od využívania energie

- ⊗ niekoľko tisícročí sa využívali len obnoviteľné zdroje
- ⊗ priemyselná revolúcia zlom
- ⊗ tepelná i pohybová energia
- ⊗ pred 140 rokmi robotníci/zamestnanci 9/1
- ⊗ DNES menší ako 1/1

Rozdielne metódy prognózovania:

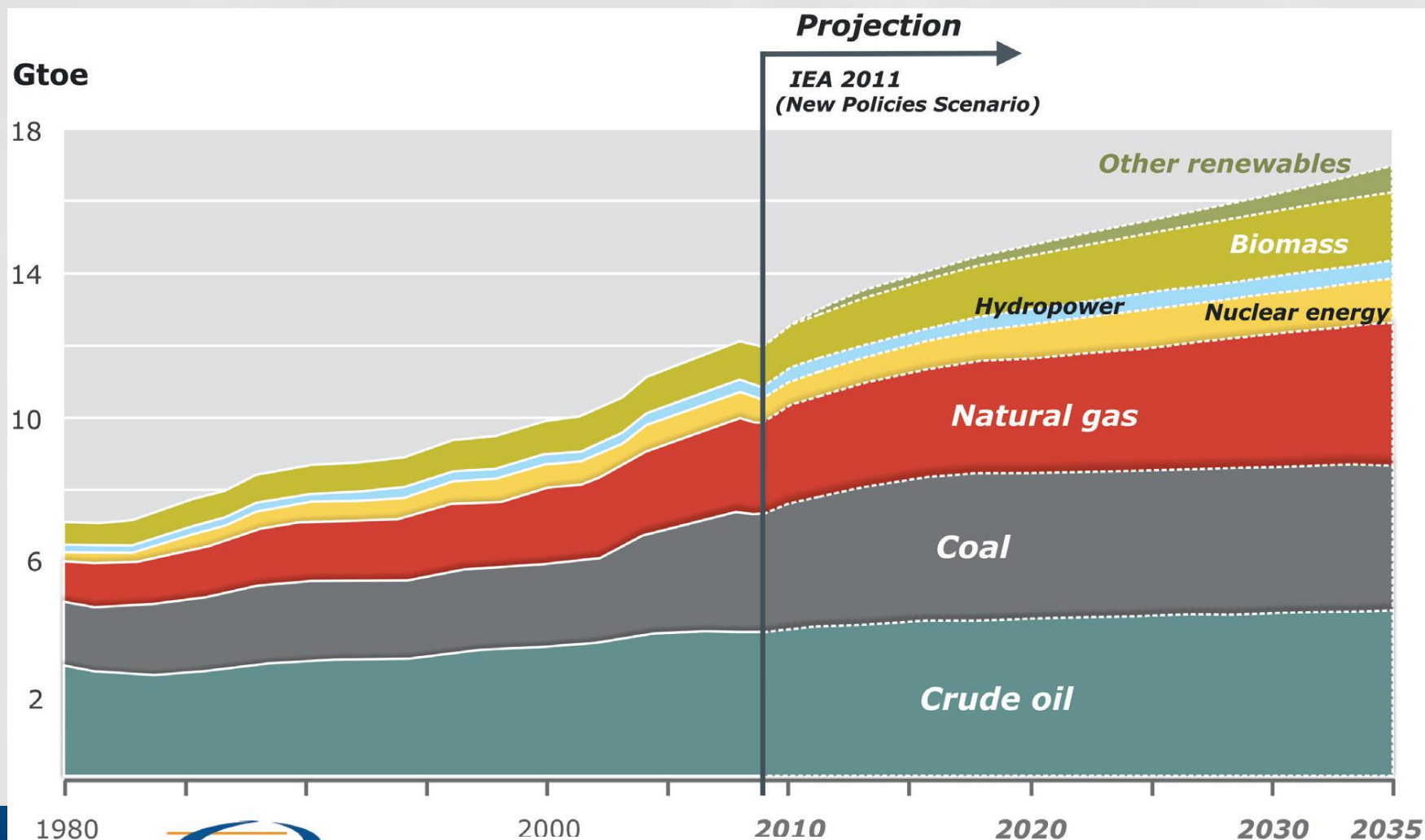
- **Pesimistické – známe zásoby
(inžinierský a geologický)**
- **Optimistické – historický vývoj
(ekonomický)**

„Katastrofické scenáre“

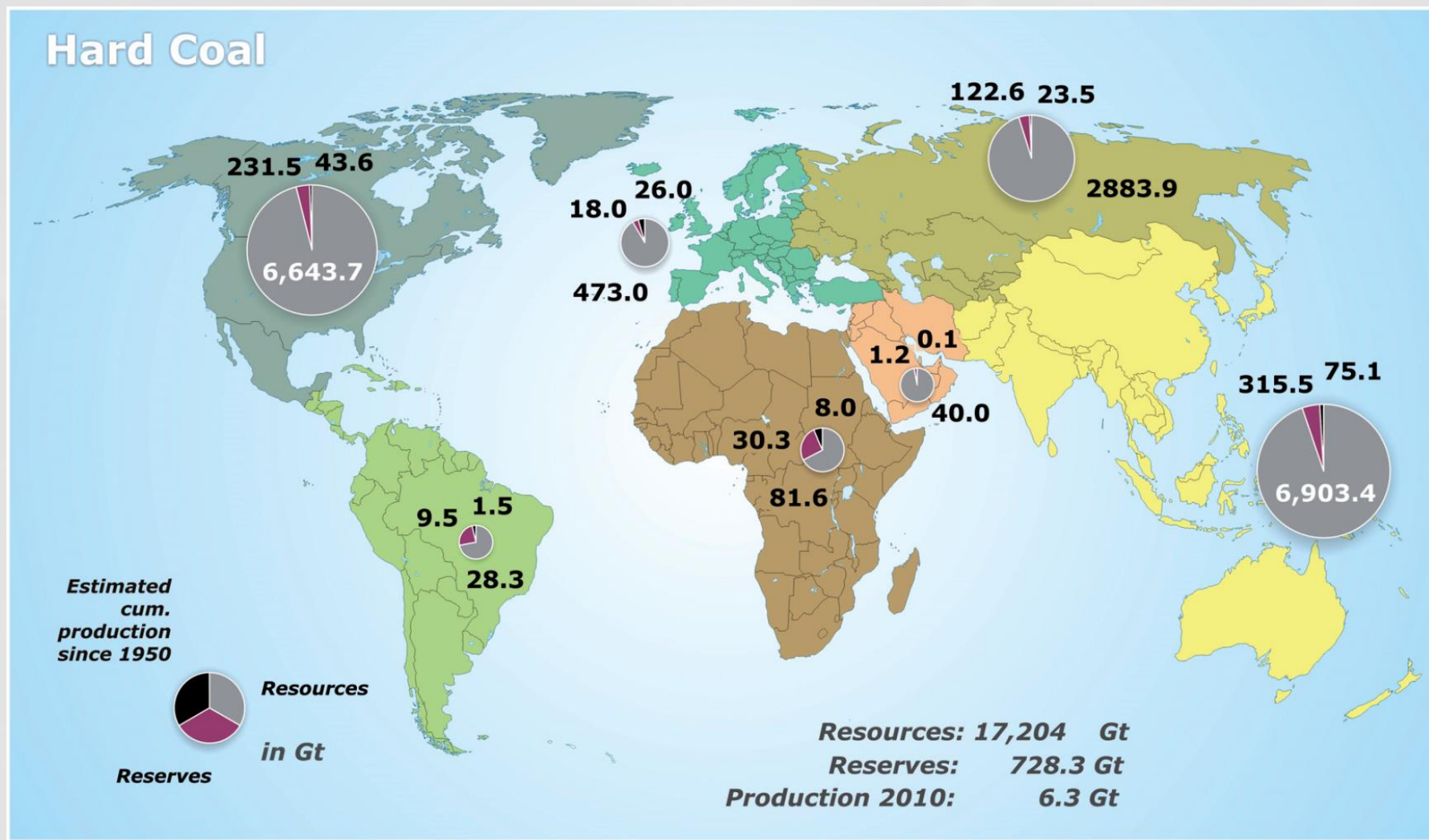
- 1885: Geologický prieskum USA: Šanca, že je v Kalifornii ropa, je malá až nulová.
- 1891: Geologický prieskum USA: Kansasu a Texasu sa prorokuje to isté, čo sa v r. 1885 tvrdilo o Kalifornii
- 1914: Americký úrad pre banskú ťažbu: Celková budúca produkcia má hranicu 5,7 mld. Barelov, čo je zásoba asi na 10 r.
- 1939: Ministerstvo vnútra: Rezervy postačujú len 13 r.
- 1951: Ministerstvo vnútra: Rezervy stačia len na 13 r.
- 1968: Paul Ehrlich(ekológ): Boj o nasýtenie ľudstva je u konca. V 70-tych rokoch čakajú svet hladomory – stámiliónov ľudí zomrú hladom

Enegetické suroviny: obnovitelné a neobnovitelné

Celosvetové statistické údaje : G – giga (10^9), toe – tons of oil equivalent

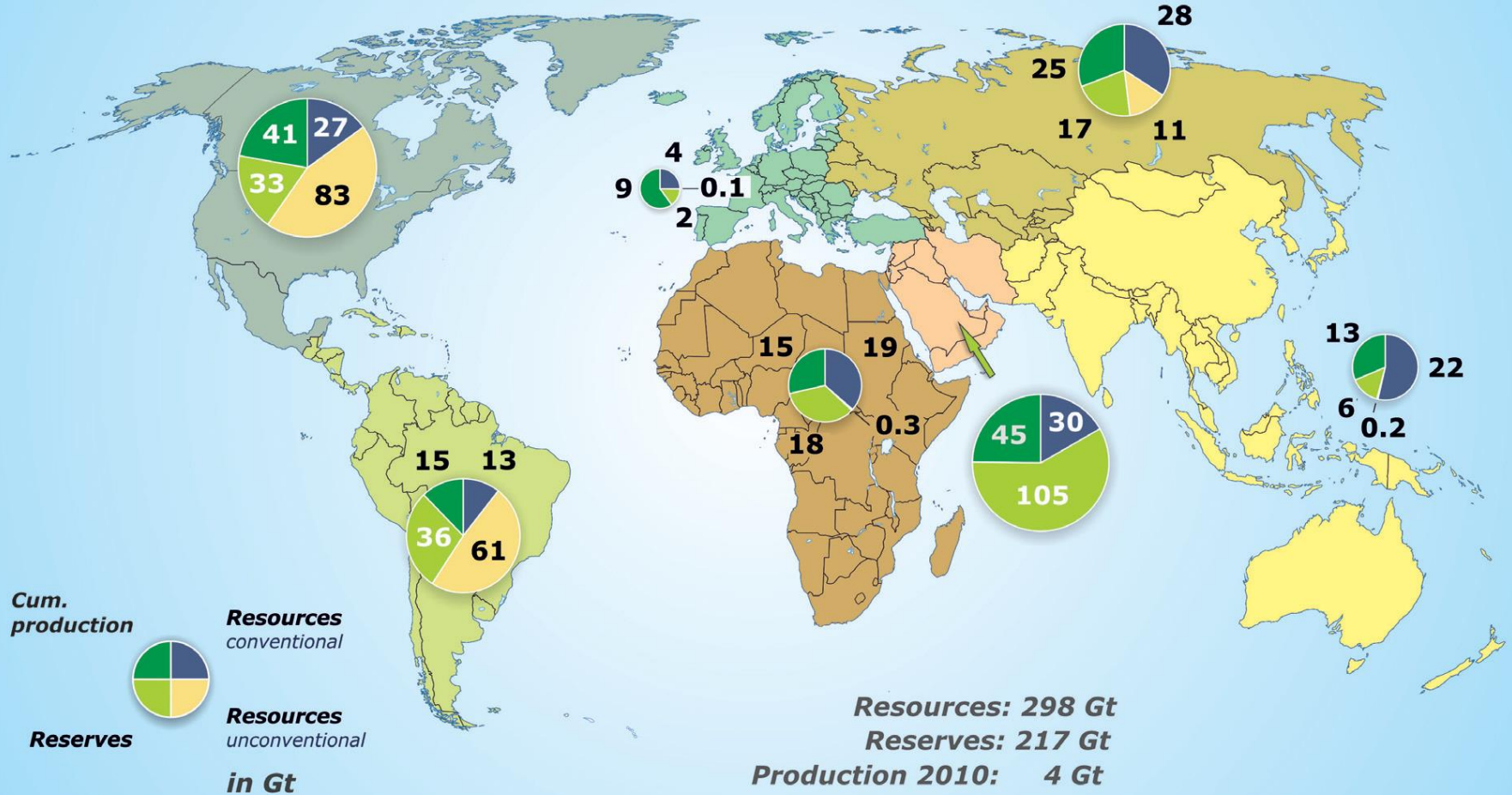
Čierne/tvrdé uhlie – bituminózne uhlie, koksovateľné

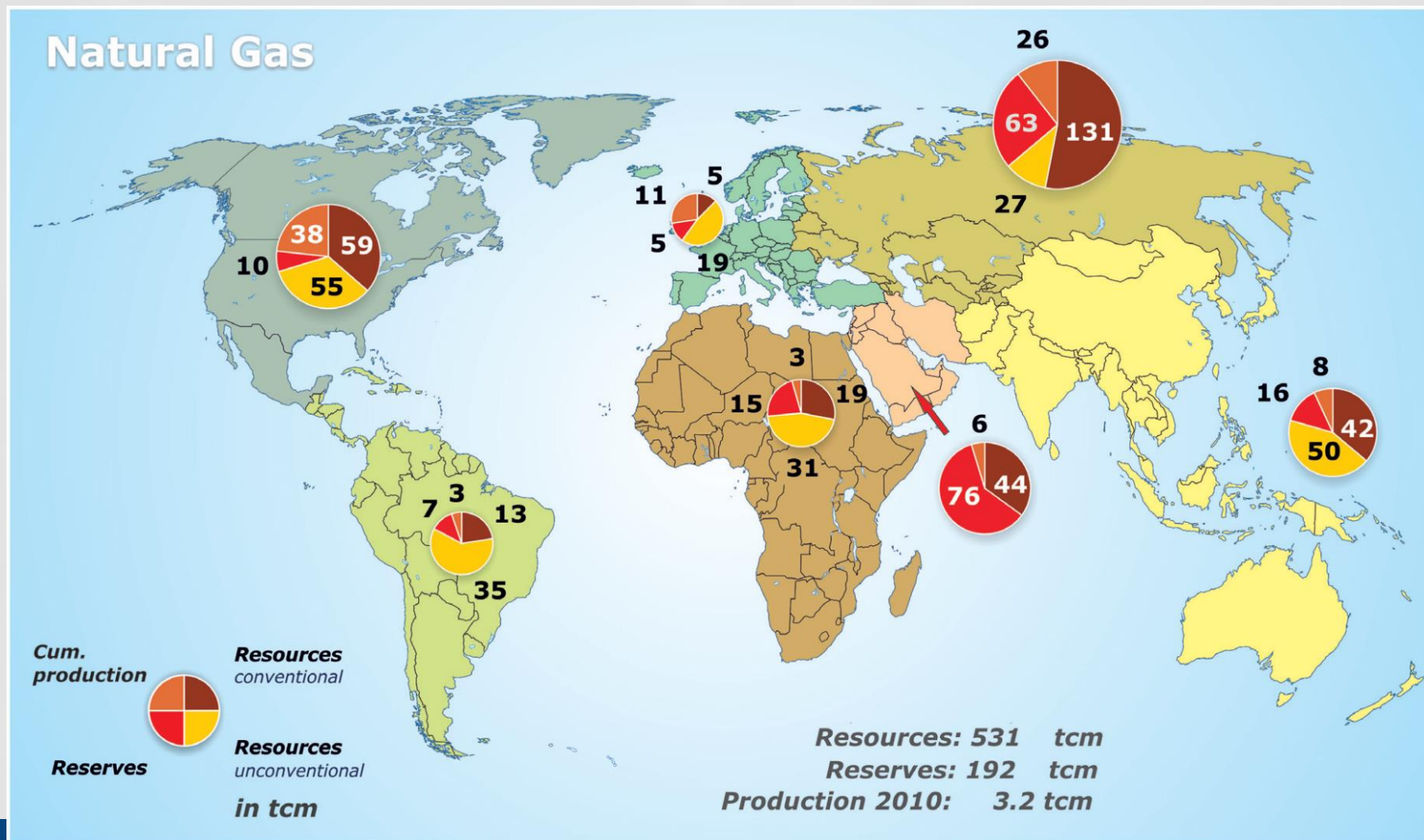
Odhadnutá kumulatívna spotreba uhlia od roku 1950

CRUDE OIL – ROPA + Nekonvenčné HC

Crude Oil

Zemný plyn – ekologicky prijateľné fosílné palivo

Tradičný – s ložiskami ropy

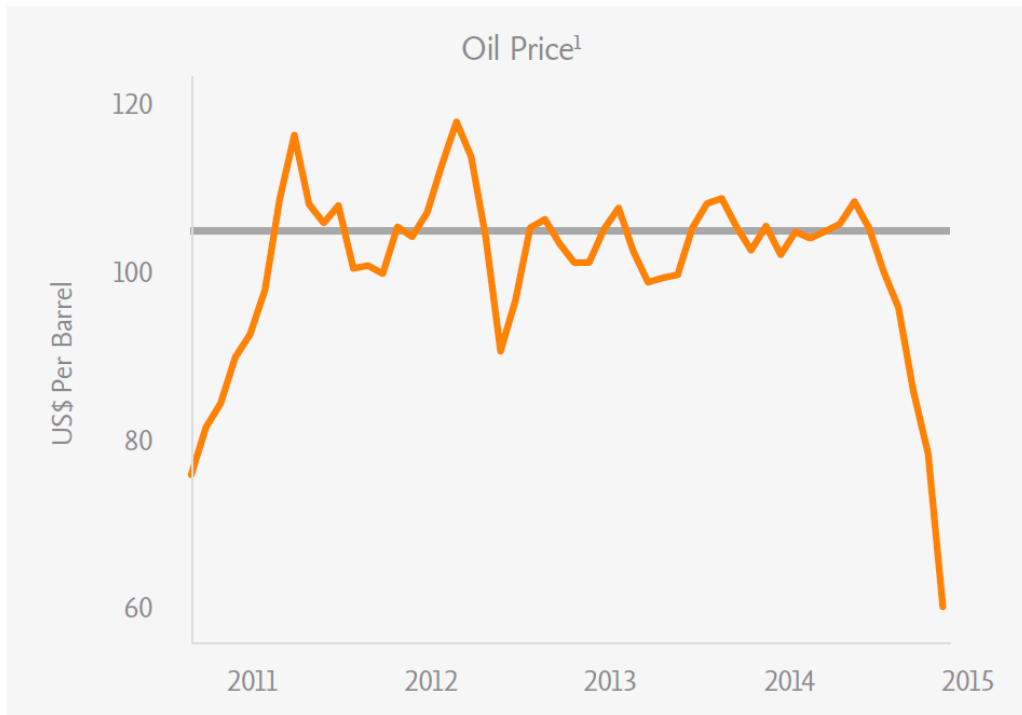
- *trilion cubic meter* : *miliardy metrov kubických*

Najväčšie zásoby Ropy a ZP

Unlocking the Arctic's potential

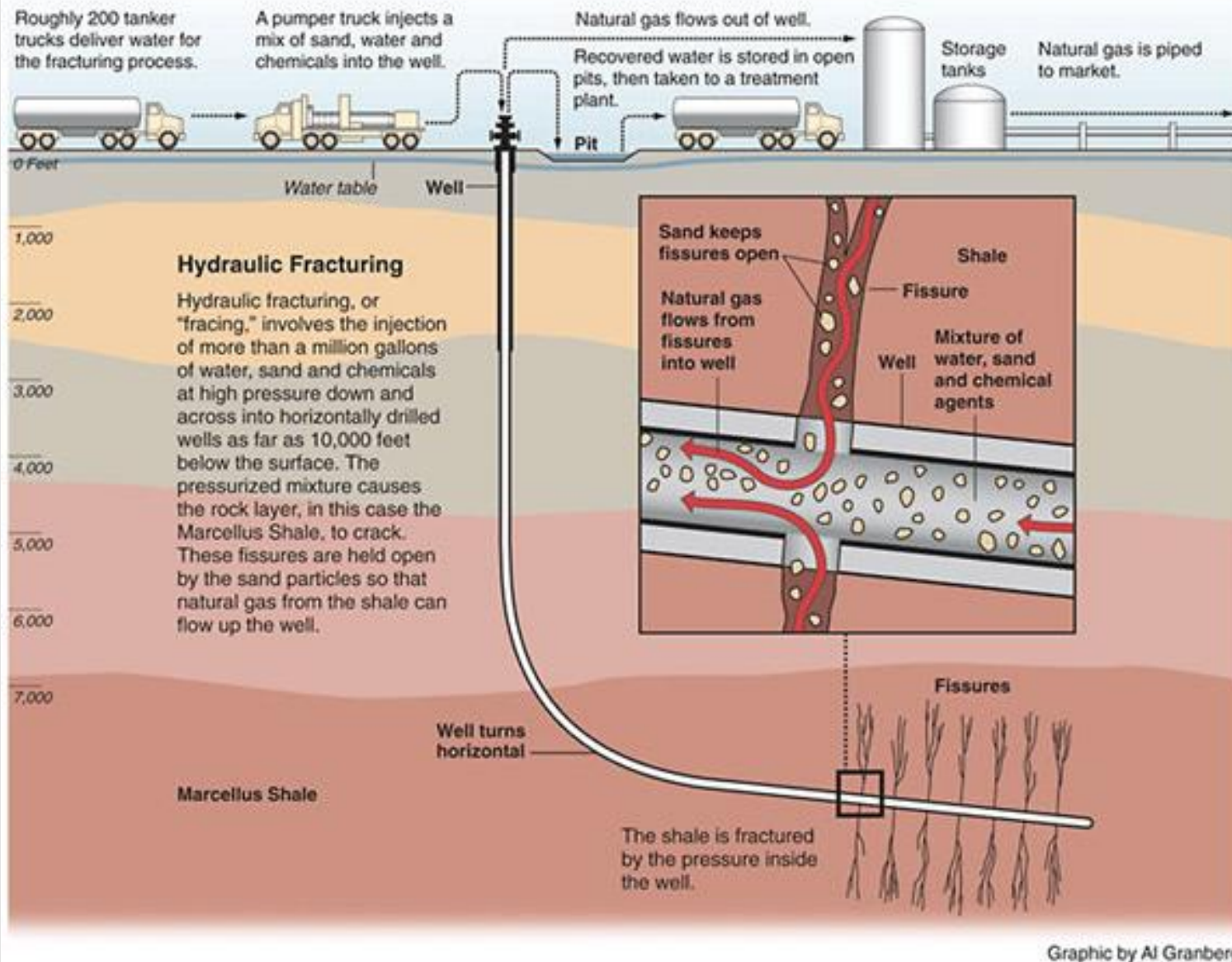

Source: World Bank

1. Monthly average of WTI, Dubai, and Brent oil prices. Horizontal line denotes \$105 per barrel, the average for January 2011-June 2014. Latest data for December 2014.

OFFSHORE CUTBACKS ON THE HORIZON

Take the case of the Sakhalin Liquefied Natural Gas (LNG) project off the coast of

Hydraulické rozlamanie : (hydrauling fracturing, fracking" or "fracing") - voda, chemikálie a piesok vháňaný do vrtov aby sa otvorili póry v ktorých sú HC zatvorené a ZP mohol vytecť do vrtu

Prvky vzácných zemín (REE)

Table 5: Classification of rare earth elements in EU Critical Raw Materials studies

2010 Report	2013 Report	Rare Earth Elements
Rare Earth Elements	Scandium	Scandium
	Rare Earth Elements -Light (LREE)	Lanthanum Cerium Praseodymium Neodymium Samarium
	Rare Earth Elements -Heavy (HREE)	Europium Gadolinium Terbium Dysprosium Erbium Yttrium Others (holmium, erbium, thulium, ytterbium, and lutetium)

Minerály REE

Mineral	Formula	Approximate REO %
Aeschnite-(Ce)	$(\text{Ce,Ca,Fe,Th})(\text{Ti,Nb})_2(\text{O,OH})_6$	32
Allanite-(Ce)	$(\text{Ce,Ca,Y})_2(\text{Al,Fe}^{3+})_3(\text{SiO}_4)_3\text{OH}$	38
Apatite	$\text{Ca}_5(\text{PO}_4)_3(\text{F,Cl,OH})$	19
Bastnäsit-(Ce)	$(\text{Ce,Lu})(\text{CO}_3)\text{F}$	75
Brannerite	$(\text{U,Ca,Y,Ce})(\text{Ti,Fe})_2\text{O}_6$	9
Britholite-(Ce)	$(\text{Ce,Ca})_5(\text{SiO}_4)_3(\text{PO}_4)_3(\text{OH,F})$	32
Eudialyte	$\text{Na}_4(\text{Ca,Ce})_2(\text{Fe}^{2+},\text{Mn,Y})\text{ZrSi}_8\text{O}_{22}(\text{OH,Cl})_2(?)$	9
Euxenite-(Y)	$(\text{Y,Ca,Ce,U,Th})(\text{Nb,Ta,Ti})_2\text{O}_6$	24
Fergusonite-(Ce)	$(\text{Ce,Lu,Nd})\text{NbO}_4$	53
Gadolinite-(Ce)	$(\text{Ce,Lu,Nd,Y})_2\text{Fe}^{2+}\text{Be}_2\text{Si}_2\text{O}_{10}$	60
Kainosite-(Y)	$\text{Ca}_2(\text{Y,Ce})_2\text{Si}_4\text{O}_{12}\text{CO}_3\cdot\text{H}_2\text{O}$	38
Loparite	$(\text{Ce,Lu,Na,Ca,Sr})(\text{Ti,Nb})\text{O}_3$	30
Monazite-(Ce)	$(\text{Ce,Lu,Nd,Th})\text{PO}_4$	65
Parisite-(Ce)	$\text{Ca}(\text{Ce,Lu})_2(\text{CO}_3)_3\text{F}_2$	61
Xenotime	YPO_4	61
Yttrocerite	$(\text{Ca,Ce,Y,Lu})\text{F}_3\cdot n\text{H}_2\text{O}$	53
Huanghoite-(Ce)	$\text{BaCe}(\text{CO}_3)_2\text{F}$	39
Cebaite-(Ce)	$\text{Ba}_3\text{Ce}_2(\text{CO}_3)_5\text{F}_2$	32

Figure 2 Allanite crystal associated with albite and quartz in an open cavity, Arran, Scotland. Photograph: Fergus MacTaggart, BGS © NERC.

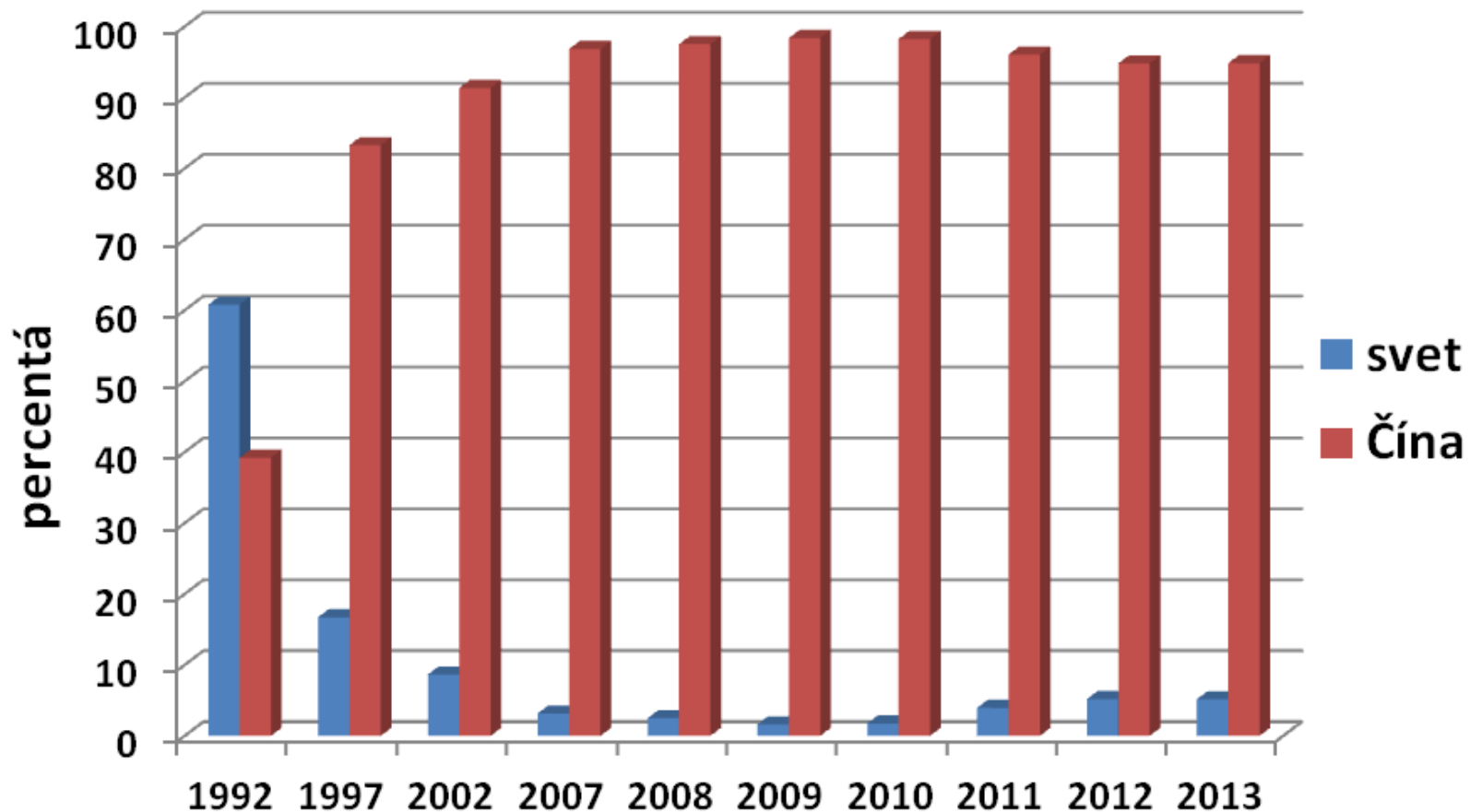
Využitie REE pre hybridné automobily

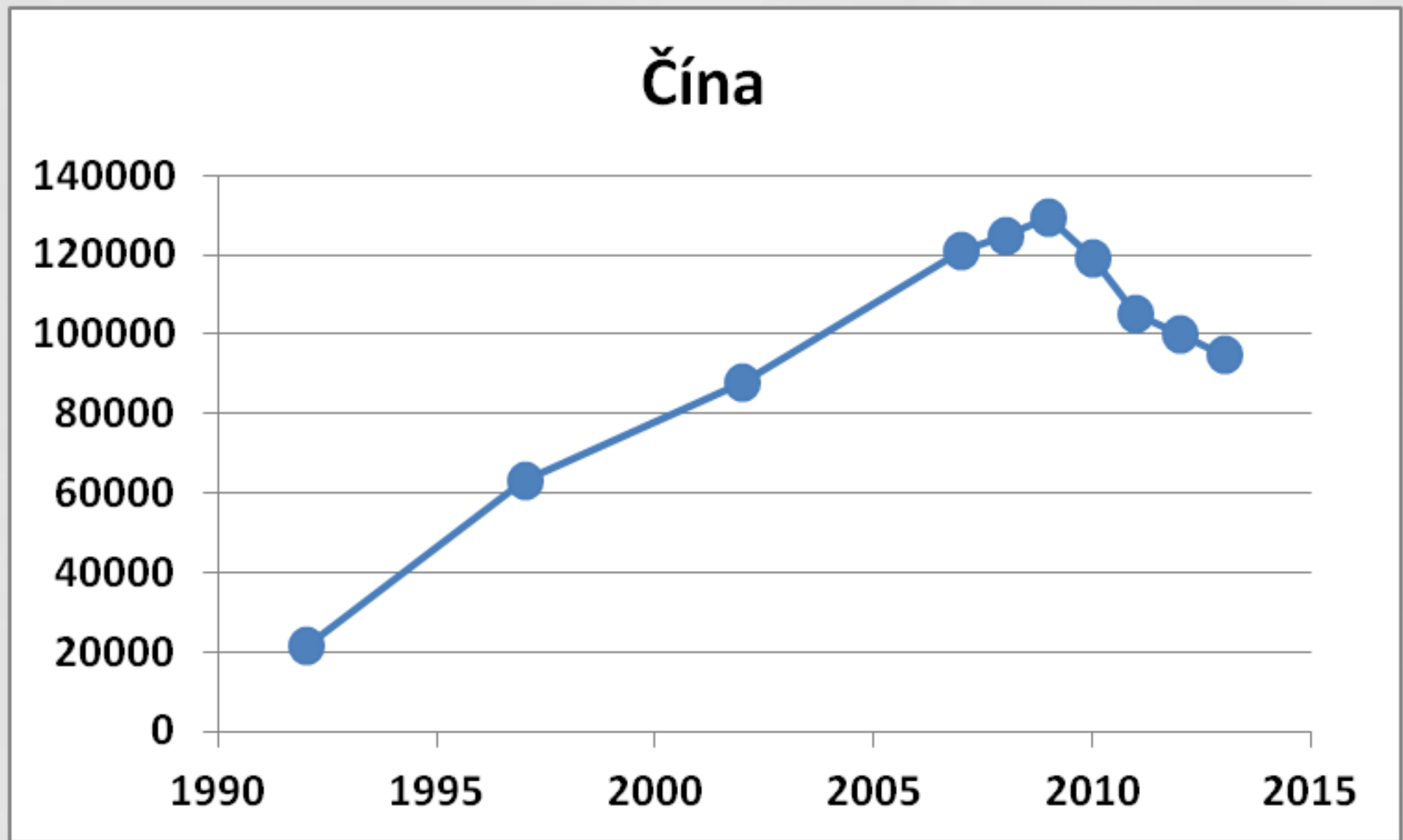
Veterné turbíny využívají Nd-Fe-B magnety

Svetová těžba REO (oxidy prvků vzácných zemín)

Produkcia REO v Číne (v tonách)

NERUDY

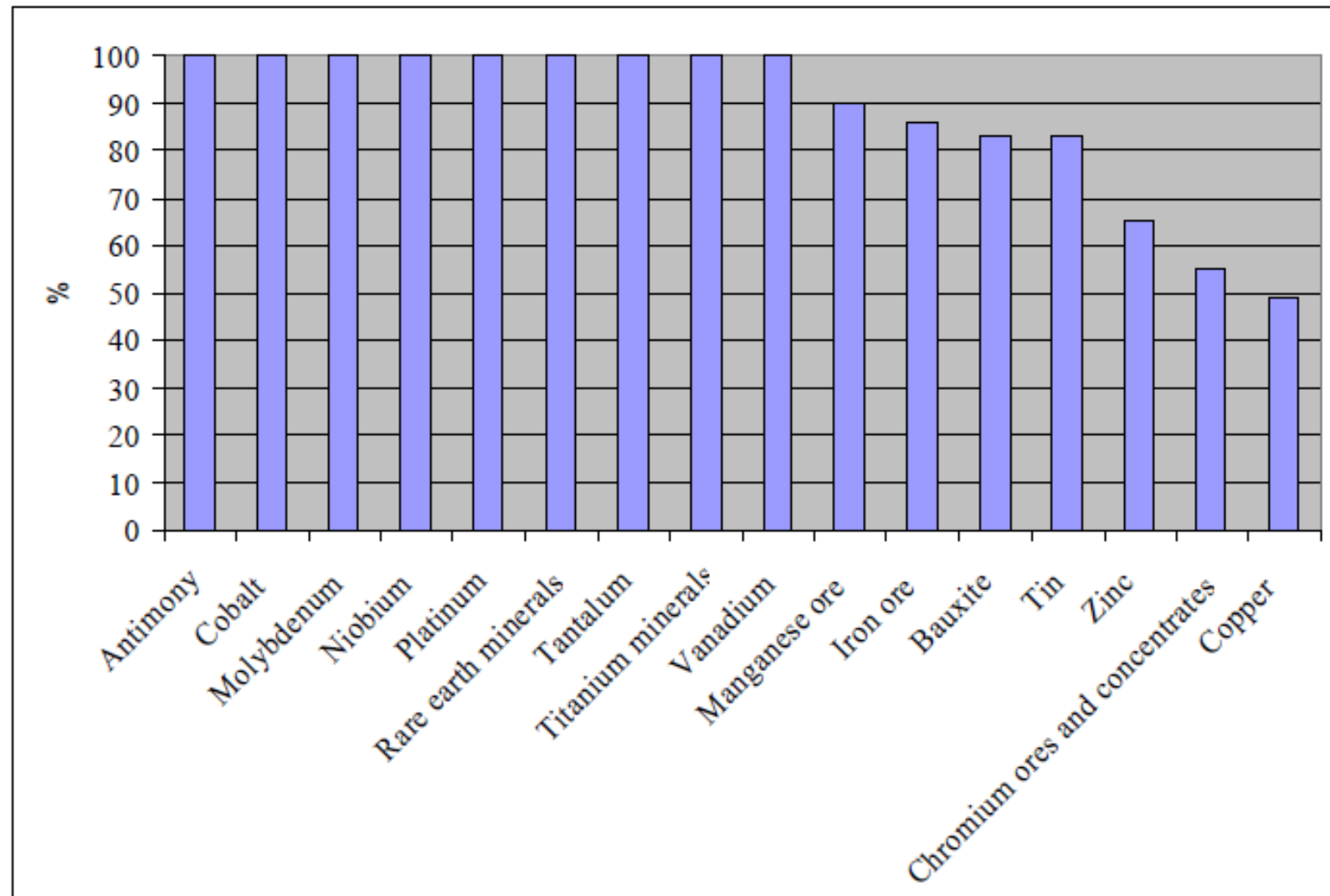
Table 1: Top three producing mining regions for selected industrial minerals 2006).

	First	%	Second	%	Third	%	Cum %
Fuller's earth	USA	72	EU	12	Senegal	4	88
Graphite	China	60	India	16	Brazil	10	86
Feldspar	EU	60	Turkey	10	Thailand	7	77
Barite	China	55	India	12	USA	7	74
Perlite	EU	54	USA	19	Japan	10	83
Boron	Turkey	53	USA	21	Argentina	12	86
Fluorspar	China	51	Mexico	17	EU	7	75
Zircon	Australia	49	South Africa	28	USA	10	87
Phosphate	Morocco	49	China	18	Israel	4	71
Bentonite	USA	44	EU	24	Russia	6	74
Vermiculite	South Africa	43	USA	22	Ukraine	14	79
Talc	China	37	EU	16	USA	11	64
Magnesite	China	32	Turkey	22	EU	21	75
Kaolin	EU	31	USA	28	Brazil	19	78
Diamonds (gemstones)	Russia	30	Botswana	24	Canada	13	67
Potash	Canada	30	EU	17	Belorussia	16	63
Gypsum	EU	23	USA	18	Iran	11	52
Salt	EU	22	USA	20	China	18	60
Sulphur	USA	19	Canada	17	China	16	52

Source: DG Enterprise and Industry calculations based on World Mining Data (2008).

Kovy (100 % je čistý dovoz do EU)

Figure 1: Metal concentrates and ores — net imports as % of apparent consumption (*).

- source: DG Enterprise and Industry calculations based on data from British Geological Survey (2008) and Bureau de recherches géologiques et minières (BRGM; 2008)

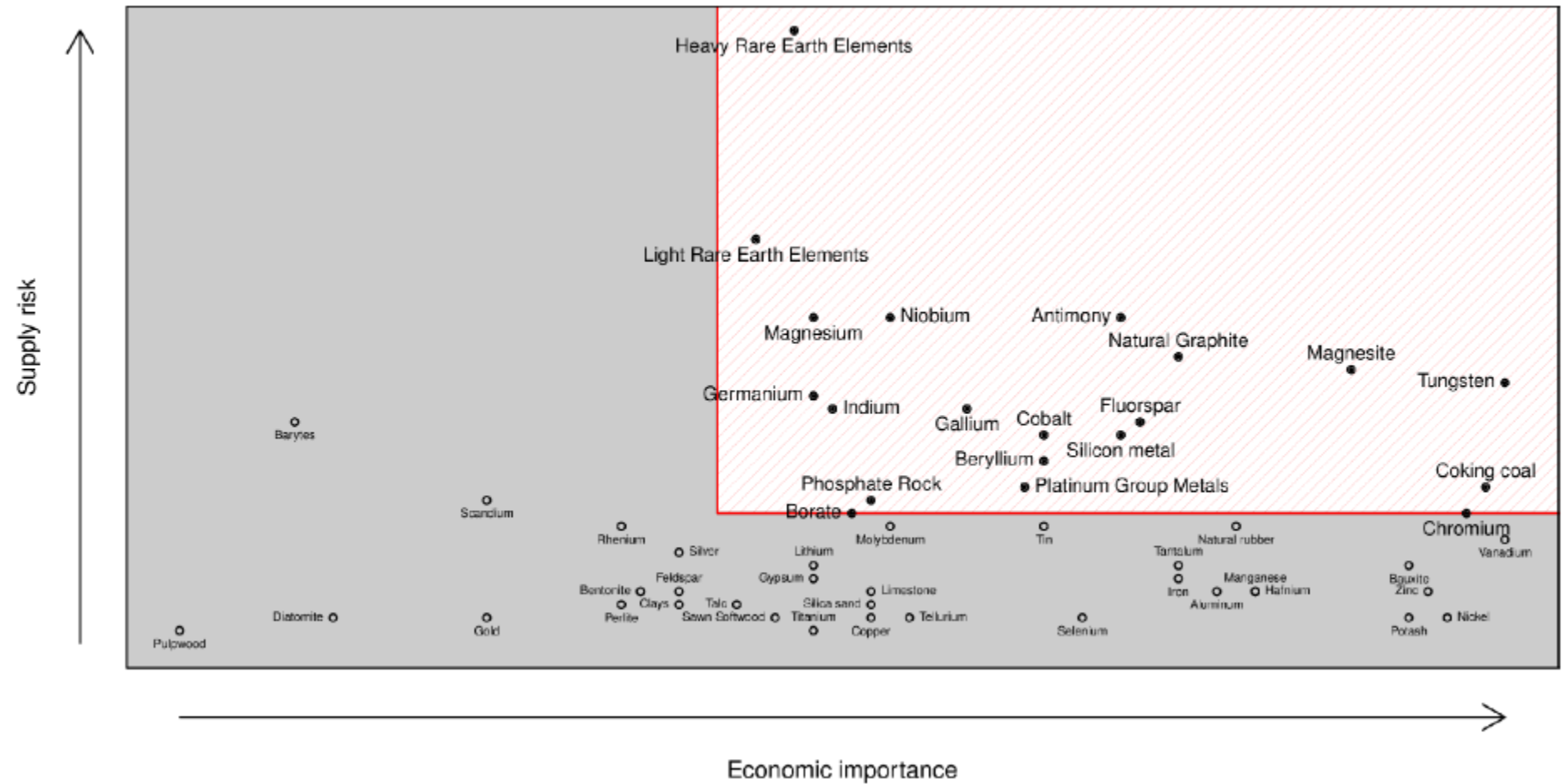
RUDY

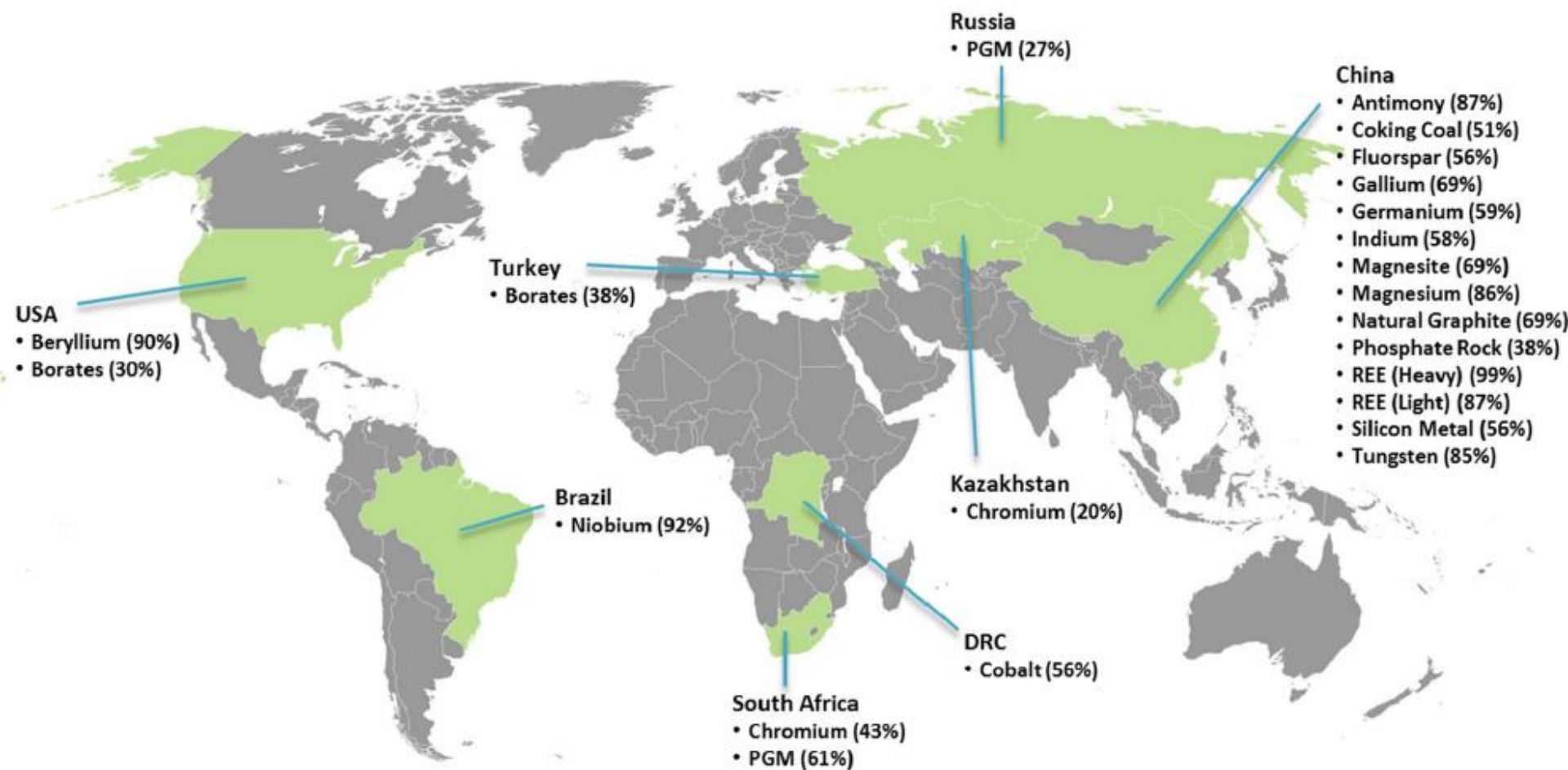
Table 2: Top three producing mining regions for selected metallic minerals (2006).

Metal	First	%	Second	%	Third	%	Cum. %
Rare Earth concentrates	China	95	USA	2	India	2	99
Niobium-Columbium	Brazil	90	Canada	9	Australia	1	100
Antimony	China	87	Bolivia	3	South Africa	3	93
Tungsten	China	84	Canada	4	EU	4	92
Gallium	China	83	Japan	17	-		100
Germanium	China	79	USA	14	Russia	7	100
Rhodium	South Africa	79	Russia	11	USA	6	96
Platinum	South Africa	77	Russia	11	Canada	4	92
Lithium	Chile	60	China	15	Australia	10	85
Indium*	China	60	Korea	9	Japan	9	78
Tantalum **	Australia	60	Brazil	18	Mozambique	5	83
Mercury	China	57	Kyrgyzstan	29	Chile	4	90
Tellurium	Peru	52	Japan	31	Canada	17	100
Selenium*	Japan	48	Canada	20	EU	19	87
Palladium	Russia	45	South Africa	39	USA	7	91
Vanadium	South Africa	45	China	38	Russia	12	95
Titanium	Australia	42	South Africa	18	Canada	12	72
Rhenium**	Chile	42	USA	17	Kazakhstan	17	76
Chromium	South Africa	41	Kazakhstan	27	India	8	76
Bismuth	China	41	Mexico	21	Peru	18	80
Tin	China	40	Indonesia	28	Peru	14	82
Cobalt	Congo D.R.	36	Australia	11	Canada	11	58
Copper	Chile	36	USA	8	Peru	7	51
Lead	China	35	Australia	19	USA	13	67
Molybdenum	USA	34	China	23	Chile	22	79
Bauxite	Australia	34	Brazil	12	China	11	57
Zinc	China	28	Australia	13	Peru	11	52
Iron ore	Brazil	22	Australia	21	China	15	58
Cadmium	China	22	Korea	16	Japan	11	49
Manganese	China	21	Gabon	20	Australia	16	57
Nickel	Russia	19	Canada	16	Australia	13	48
Silver	Peru	17	Mexico	14	China	13	44
Gold	South Africa	12	China	11	Australia	11	34

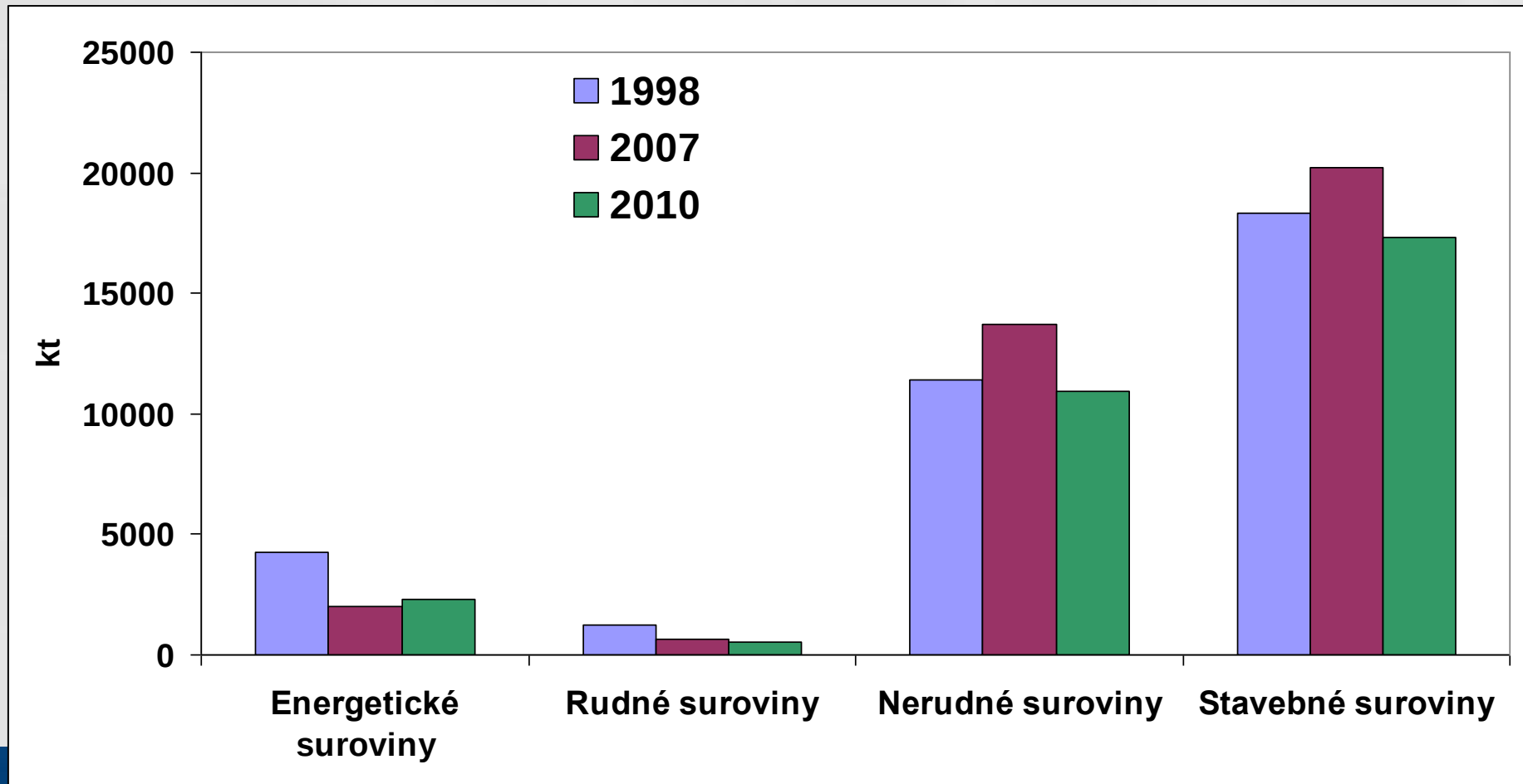
Data source: World Mining Data (2008). * = World refinery Production (USGS, 2008) ** = USGS (2008)

2014 Kritické suroviny EU

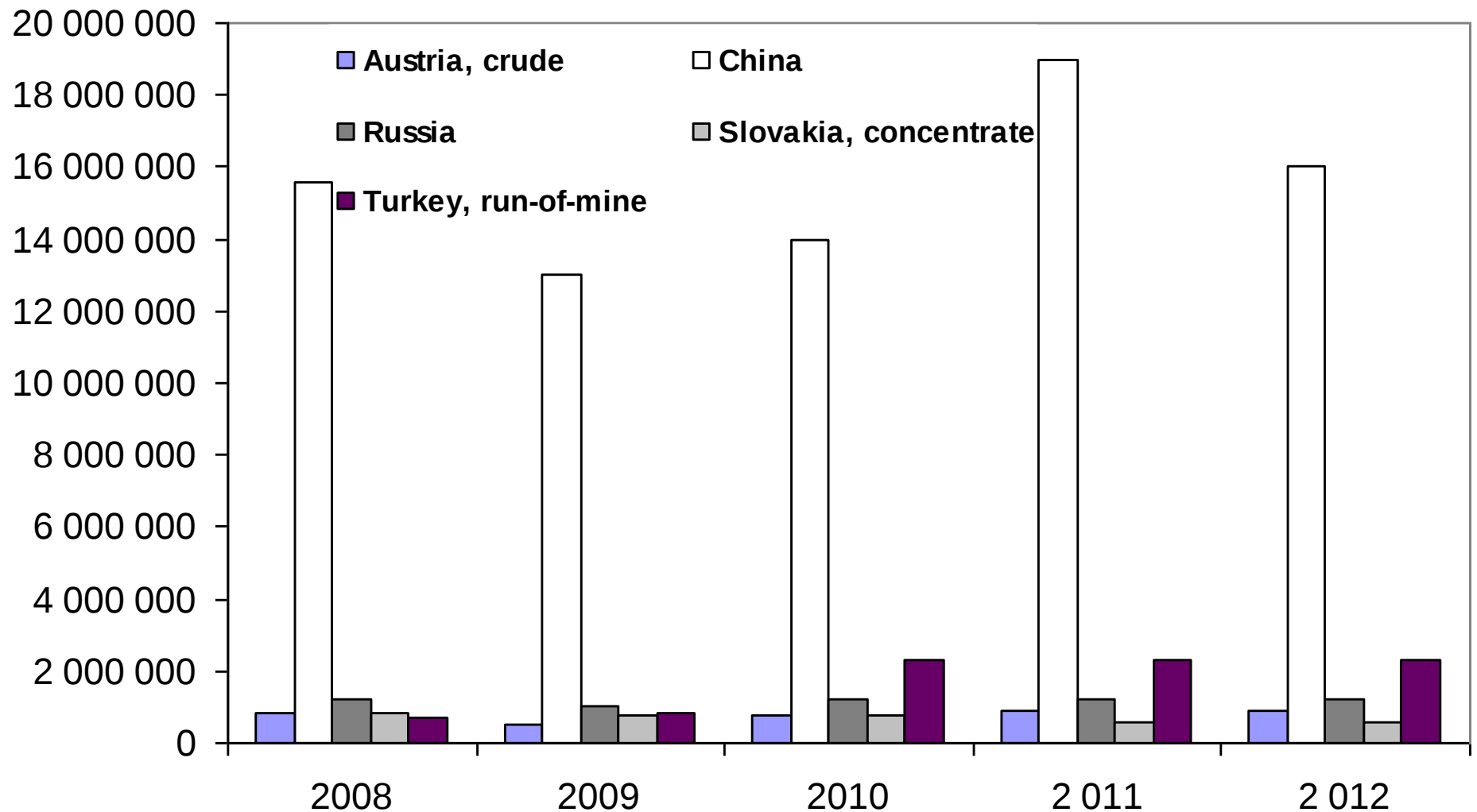

Nerastné suroviny SR

Svetová těžba magnezitu

21,2

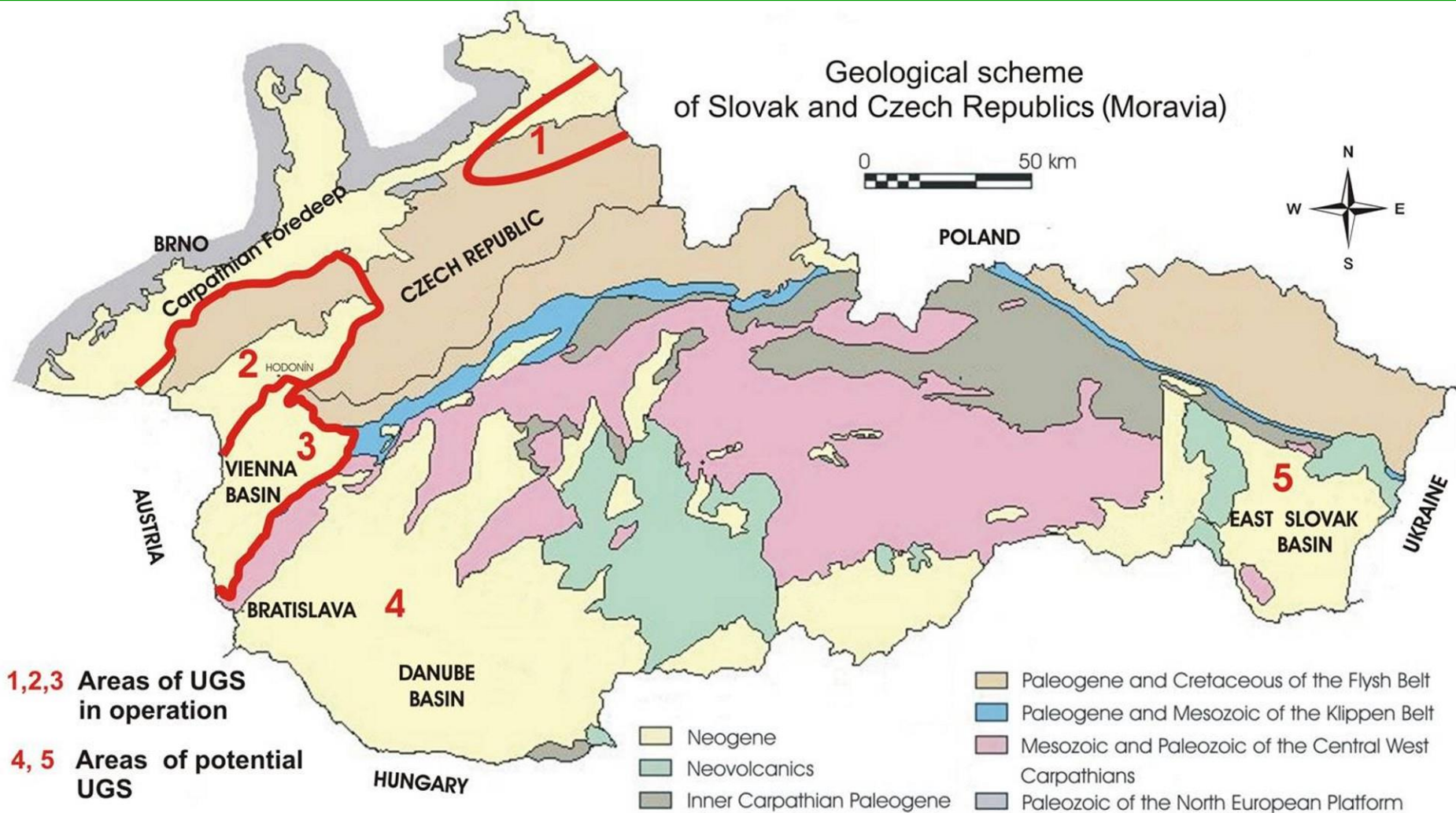
18,4

21,3

26,1

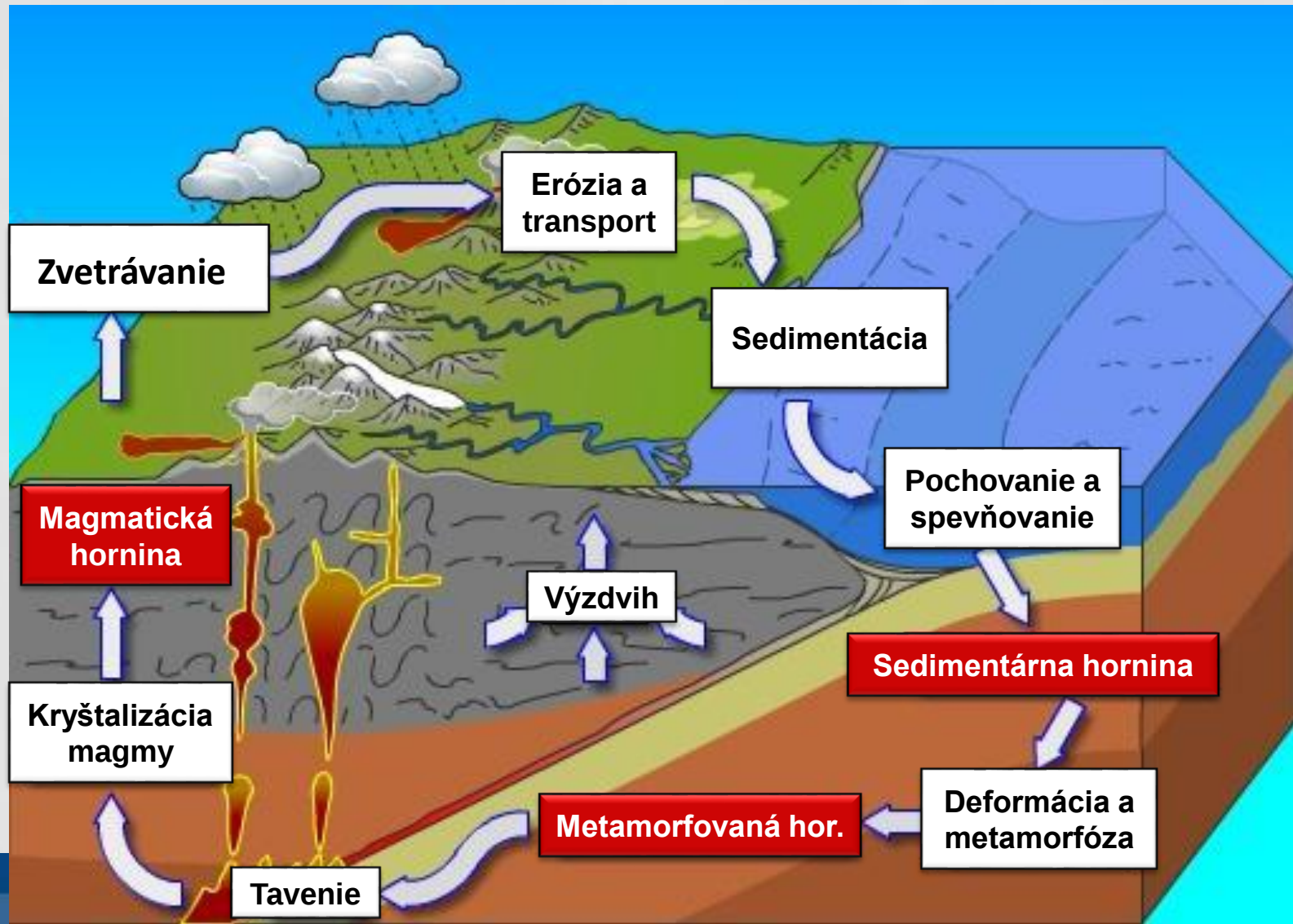
23,1 mil.t

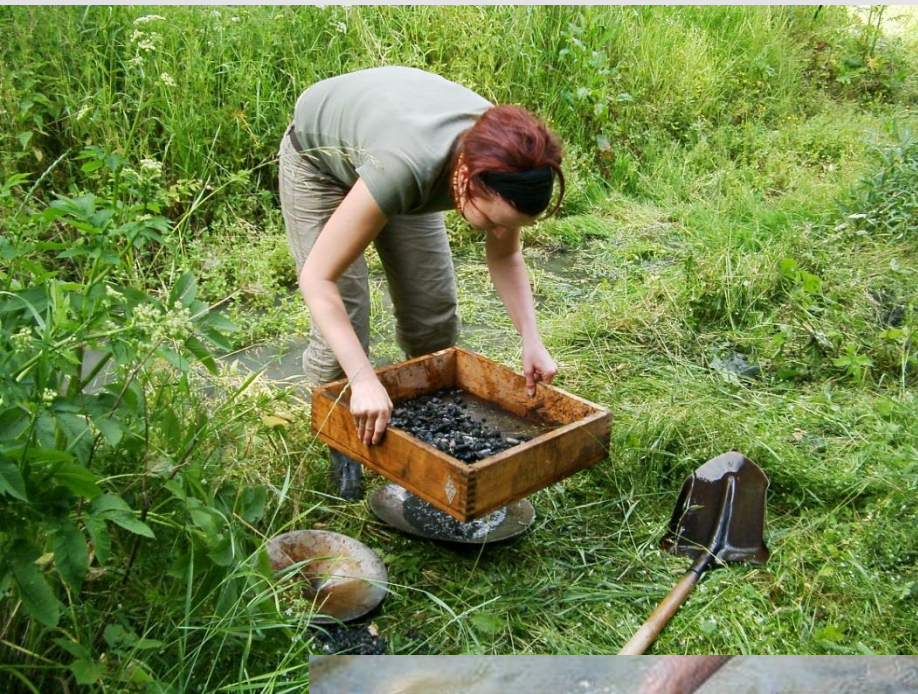
Geological scheme of Slovak and Czech Republics (Moravia)

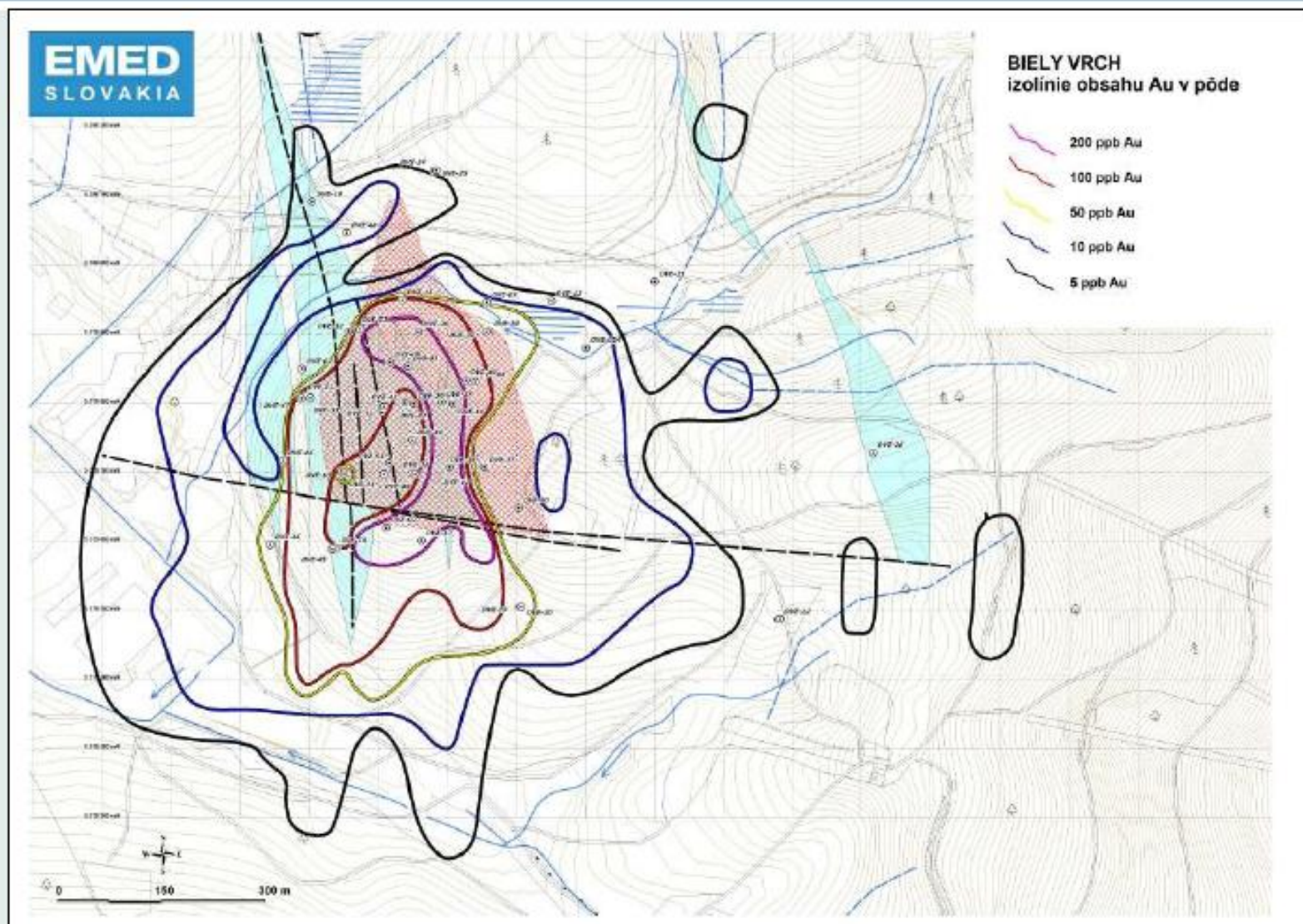
Pedagogické a výskumné projekty

Kde a ako vznikajú ložiská NS

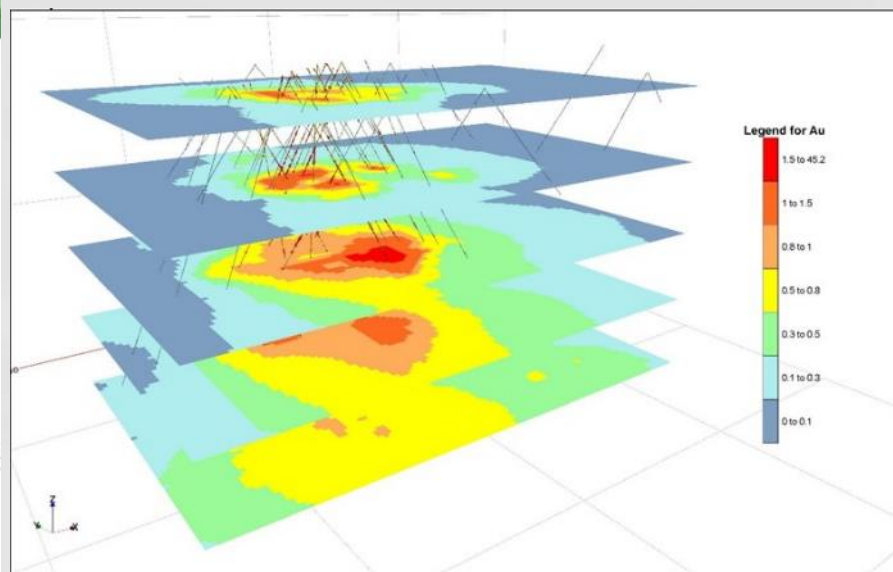
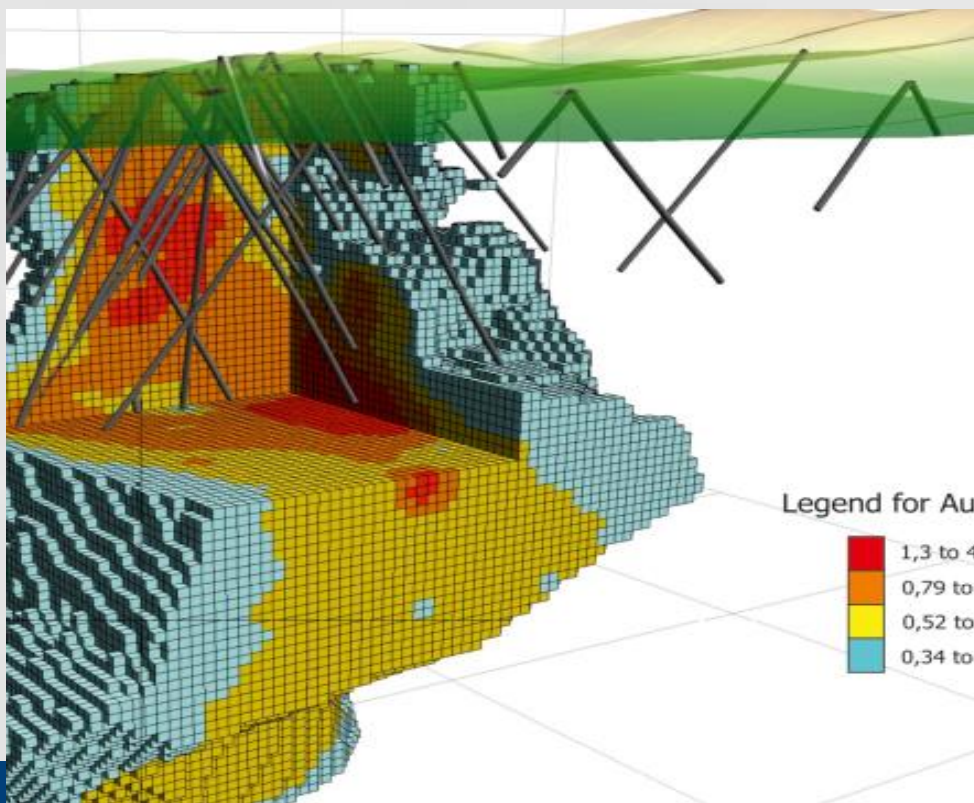
Metalometria – obsah Au v pôdach

Prospekcia (Prieskum)

Model distribúcie zlata na ložisku Biely vrch

Most, ČR, rekultivácia pôdy po ťažbe hn. uhlia

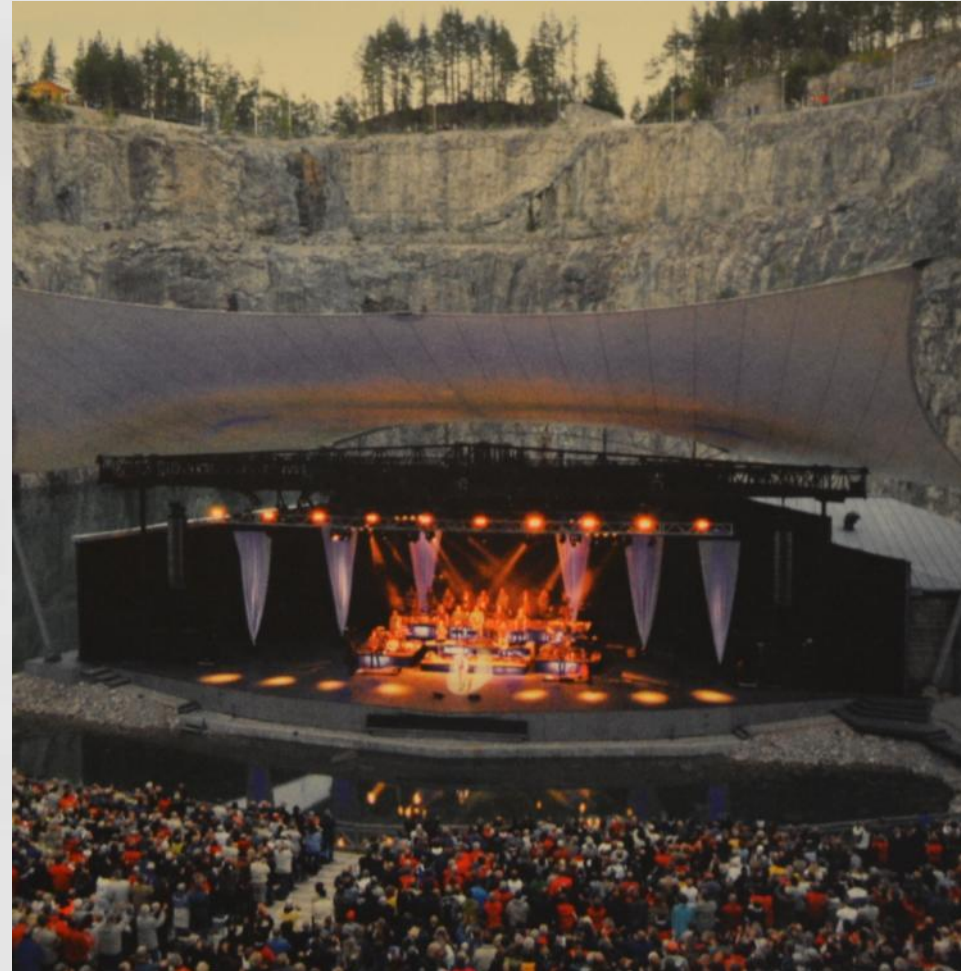
Hutchinson, USA, sol'ná baňa

Essen, D, uhoľná baňa Zollverein

Dalarna, S, vápencový lom

Atkins –
Shimao Wonderland
Intercontinental, Songjiang,
Čína

Wieliczka, PL, solná baňa